

подарських підприємств) з метою покриття можливих майбутніх збитків його членів внаслідок виникнення непередбачуваних несприятливих обставин.

Варто зазначити, що за кордоном екологічне страхування є досить поширеним, зокрема страхування лісових ресурсів, на якому спеціалізуються окремі компанії. В Україні ж екологічне страхування перебуває на етапі становлення. Причинами є низька прибутковість страхувальників, які не в змозі сплачувати страхові внески, відсутність відповідного нормативно-правового забезпечення і методики оцінки ризику, розрахунку шкоди тощо. Послуги з екологічного страхування надають такі компанії як "Українська екологічна страхова компанія", "Енергополіс", "Авіоніка", НАСК "Оранта", ВАТ УСК "Дженералі Гарант" та інші. Страхування лісових ресурсів не здійснюється.

Таким чином, розвиток страхування лісових ресурсів гарантуватиме еколого-економічну безпеку, зменшить ризикованість галузі та сприятиме сталому веденню лісового господарства.

Література

1. **Базилевич В.Д.** Страхова справа / В.Д. Базилевич. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.books.efaculty.kiev.ua/str/1/5/5>.
2. **Віленчук О.М.** Концептуальні засади розвитку екологічного страхування в лісовому господарстві / О.М. Віленчук // *Фінанси України*. – 2007. – № 5. – С. 105-113.
3. **Галушкіна Т.П.** Экономические инструменты экологического менеджмента: (теория и практика) / Т.П. Галушкіна. – Одесса : Изд-во Ин-та рынка и эконом.-эколог. исслед., 2000. – 280 с.
4. **Екологічне страхування в Україні.** Основні шляхи та проблеми його становлення. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.refine.org.ua/pageid-4105-1.html>.
5. **Мишенин Е.В.** Эколого-экономические проблемы природопользования в лесном комплексе / Е.В. Мишенин. – Сумы : ИПП "Мрия", 1998. – 271 с.
6. **Сааджан І.А.** Про страхування природних ресурсів / І.А. Сааджан // *Науковий вісник УкрДЛТУ* : зб. наук.-техн. праць. – Львів : Вид-во УкрДЛТУ. – 2005. – Вип. 15.6. – С. 418-424.

Ильницкая-Гыкавчук Г.Я. Перспективы внедрения экологического страхования в лесном хозяйстве

Рассмотрены суть экологического страхования, виды страхования. Обоснована необходимость страхования лесных ресурсов и установлена его финансовая база.

Ключевые слова: экологическое страхование, риск, лесные ресурсы, страховые фонды, страховая компания.

Il'nitska-Gykavchuk G.Ya. Perspective of introducing of ecological insurance in the forestry economy

The essence of ecological insurance and forms of insurance are considered. The necessity of insurance of forest resources is substantiated and his financial basis is determined.

Keywords: ecological insurance, risk, forest resources, fonds of insurance, insurance company.

УДК 598.2 (477.8)

*Ст. наук. співроб. А.А. Бокотей, канд. біол. наук –
Державний природознавчий музей НАН України*

ГНІЗДУВАННЯ ГРАКА *CORVUS FRGILEGUS* L. У МІСТІ ЛЬВОВІ ТА ОСНОВНІ ПРИЧИНИ ЗМІН ЙОГО ЧИСЕЛЬНОСТІ

На підставі досліджень, здійснених в екологічних межах міста Львова у 1985, 1995 та 2005 рр., проаналізовано зміни гніздової популяції грака. Дослідження пока-

зали, що протягом двох останніх десятиліть чисельність грака у Львові скоротилася від близько 1 тис. гніздових пар до 350. Основними причинами скорочення чисельності є загальнопопуляційні тенденції грака та безпосереднє переслідування людиною. Причиною просторового перерозподілу гніздових колоній у місті є розростання його території та збільшення віддалі від гніздових колоній до кормових ділянок.

Ключові слова: грак, зміни чисельності, урбанізація, Львів, Україна.

Вступ. Грак є одним з найчисленніших і найпомітніших птахів в урбанізованому середовищі. Як екологічно пластичний вид, він досить легко і швидко пристосовується до змін у довкіллі, завдяки чому є невід'ємним елементом агро- та урболандшафтів. Основними вимогами до гніздових стацій виду є наявність високих дерев, придатних для розміщення гніздової колонії та доступність кормових ресурсів. До раціону грака входять переважно комахи та їхні личинки, мишоподібні гризуни, зернові та городні культури.

Природним середовищем гніздування грака є узлісся і групи дерев серед відкритих просторів. Протягом останніх 50 років у Європі не відзначено таких поселень грака у природних ландшафтах [18]. Усі колонії розташовуються в населених пунктах або в безпосередній близькості від них. За способом розміщення колонії популяції грака можна поділити на "міські", "сільські" та "придорожні" [7].

Найбільш динамічними й історично наймолодшими є поселення в містах. Перші згадки про гніздування граків у Львові стосуються середини ХХ ст. Ф.Й. Страутман [13] пише, що в період 1955-1962 рр. у Львові виникло багато нових колоній у парку І. Франка, Стрийському парку, ботанічному саду університету, а також багатьох присадибних ділянках. У 1961 р. у Львові гніздилося 321 пара граків, у 1962 р. – 396. При цьому більшість колоній розташовувалася в західній та південно-західній частинах міст [13]. Пізніше дослідження виду у Львові не здійснювали.

Основна мета роботи: представити результати дослідження гніздової популяції грака в екологічних межах міста Львова і з'ясувати основні динамічні тенденції виду та їхні причини протягом останніх десятиліть.

Характеристика території досліджень. Львів є одним з найбільших міст України з чисельністю населення – 758 тис. осіб (за переписом 2010 р.). Місто розташоване в західній частині Волино-Подільської височини, в лісостеповій області Розточчя й Опілля на лінії Головного європейського вододілу балтійського і чорноморського басейнів [12].

Місто розташоване в долині річки Полтви і схилах пагорбів, що оточують її з усіх боків, крім північного заходу. В адміністративних межах займає площу 155 км². Площа забудованої частини міста разом з парками та лісопарками, що оточені забудовою (екологічні межі міста), становить 66,7 км². Місто знаходиться на межі двох великих височин – Розточчя і Поділля. Висота цих територій досягає 360 м, а в районі Львівської улоговини – не більше ніж 290-300 м н. р. м. Найвищою точкою міста є Високий Замок – 413 м н. р. м. [6].

Рослинність Львова багата і різноманітна, що зумовлено його ґрунтово-кліматичними умовами, а також об'єднанням кількох фітоценотичних угруповань. Найширше представлені лісові, лучні й болотяні. У складі лісів зе-

леної зони Львова переважають широколистяні угруповання з дуба, бука, граба та інших видів. Лучна рослинність представлена трав'яними формаціями, особливо в долині Полтви, на низинних перезволожених площах, котрі переходять у болотисті угруповання [9].

Матеріал і методика дослідження. Матеріалом для роботи слугували результати кількісних обліків грака, проведені в гніздові періоди 1985, 1995 та 2005 рр. в екологічних межах міста Львова на площі 66,7 км² (рис. 1).

Основою для досліджень обрано ландшафтний принцип поділу території міста, уперше використаний для роботи над складанням атласу поширення птахів м. Варшава [23]. На наш погляд, він об'єктивніше відображає розподіл орнітофауни в місті, ніж загально прийнятий принцип механічного поділу території досліджень на квадрати. Відповідно до обраного підходу, ця територія, площею 6670 га, поділена на окремі біотопи [3]. Біотопний поділ екологічної зони Львова виконано за такими критеріями: 1) тип міської забудови; 2) озеленення території; 3) присутність незначних за площею нехарактерних для цього біотопу включень іншого типу забудови [2].

Рис. 1. Територія досліджень

Забудова, своєю чергою, поділена на чотири типи: стара щільна центральної частини міста, сучасна багатоповерхова, віллова і промислова (рис. 2). Оскільки кожен тип забудови має значну площу, для зручності проведення обліків, їх механічно поділили на дрібніші поля, щоб під час досліджень спостерігач міг за 2-3 год повністю обстежити обрану територію. Таким чином, виділено 105 полів в екологічних межах міста. Межами сусідніх полів були широкі міські вулиці та залізничні колії, що проходять містом. Усі поля отримали наскрізну нумерацію. Це давало змогу спостерігачу орієнтуватися на території під час виконання польових робіт, а потім легко готувати картографічний матеріал.

Терміни початку облікового періоду і його тривалість кожного сезону обирались таким чином, щоб якомога повніше охопити гніздовий період грака у місті, уникаючи обліків ранніх і пізніх мігрантів. У всі роки обліки проводили від 15 квітня до 30 червня [5].

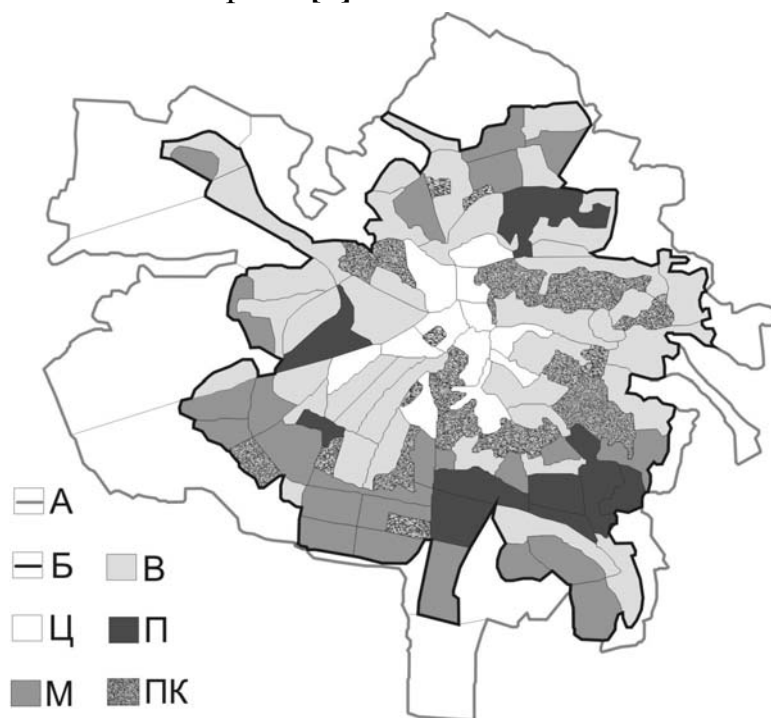

Рис. 2. Розташування різних типів забудови та зелених зон у м. Львові
(А – адміністративна межа міста; Б – екологічна межа міста; Ц – щільна стара забудова центральної частини; М – сучасна багатоповерхова забудова; В – віллова забудова; П – промислова забудова; ПК – зелені зони)

В основу проведення обліків покладено маршрутний метод – лінійних трансект [8, 17]. Облікові маршрути прокладені в кожному полі таким чином, щоб облікова смуга якомога повніше охоплювала площу поля. Швидкість пересування спостерігача становила 3-4 км/год.

Під поняттям "селітебна зона міста" ми розуміємо всю забудовану територію, за винятком парків і лісопарків, під поняттям "екологічна зона міста" – всю забудовану територію міста разом з парками і лісопарками, які належать до неї і не мають безпосереднього контакту з приміськими зеленими зонами.

Під поняттям "синурбізація" ми розуміємо пристосування популяцій птахів до існування у специфічних умовах міського середовища, часто пов'язаних з інтенсивною колонізацією міських територій [21]. Це вужче трактування широко вживаного в науковій літературі терміна синантропізація.

Результати дослідження. Між атласними роботами з дослідження гніздової орнітофауни міста Львова в екологічних межах минуло 12 років. За цей період в її складі відбулися певні зміни як кількісного, так і якісного характеру. Особливо динамічними ці зміни є в міській популяції грака.

За результатами обліків у 1985, 1995 та 2005 рр. складені карти розміщення гніздових колоній грака у Львові (рис. 3).

Рис. 3. Розміщення гніздових колоній грака в екологічних межах Львова у 1985 (А), 1995 (Б) та 2005 (В) рр.

У 1985 р. існувало 14 колоній, у яких налічувалося близько 1 тис. гніздових пар. Усі поселення у центральній частині міста налічували від 2 до 18 гнізд, за винятком колонії в парку ім. Івана Франка (80 гнізд). П'ять колоній, розташованих по окраїнах міста, були достатньо великими – від 33 до 320 гнізд. За типами забудови колонії розташовувалися таким чином: 7 у вілловій забудові, 4 – у центральній щільній та по одній – у парку, промисловій зоні та новобудовах.

У 1995 р. було лише 8 колоній загальною чисельністю близько 600 гніздових пар. У центрі міста залишалася лише колонія в парку ім. Івана Франка, яка налічувала 12 гнізд, решта 8 невеликих колоній припинили своє існування. Проте з'явилися дві нові колонії в Рясному (49 гнізд) і на Збоїщах (19) у північно-західній та північно-східній частинах міста. Найбільшою за чисельністю, як і минулого разу, була колонія в кінці вул. Стрийської на південній окраїні міста – 446 гнізд. За типами забудови: у вілловій – 3, у промисловій та новобудовах – по 2, у парку – 1.

У 2005 р. в селітебній зоні міста залишилося лише 4 колонії на окраїнах міста загальною чисельністю 350 гнізд. Найбільшою залишалася колонія на вул. Стрийській – 283 гнізда. Зникли всі колонії в північній та східній частинах міста. Якщо більшість колоній у цей період зникли без прямого втручання людини, то на Вокзальній площі були зрізані крони всіх тополь з гніздами, що унеможливило птахам гніздування. З'явилися дві нових – у парку "Боднарівка" і в сквері на розі вулиць Городоцької та Ряшівської (по 16 гнізд). За типами міської забудови 2 колонії були розташовані в новобудовах, 1 – в вілловій забудові, 1 – в парку.

Результати дослідження. На підставі викладеного видно, що за останні два десятиріччя чисельність грака у Львова зменшилася майже втричі, а в центральній, північній та східній частинах міста птахи припинили гніздитися. Загалом для великих європейських міст така тенденція є характерною [19, 24]. Насамперед це пов'язують з трофічними особливостями виду в гніздовий період. Грак уникає щільних і великих лісових масивів, сухих і скелястих місцевостей та лук зі значною рослинністю. Найбільше значення мають якість ґрунту і спосіб ведення сільського господарства [18], а також співвідношення лук і пасовищ у структурі агроландшафту [22].

Переважно птахи харчуються і збирають корм для пташенят на орних землях та пасовищах навколо населених пунктів, де гніздяться. Істотне значення при цьому має віддаль між гніздовою колонією і кормовою територією. Чим меншою є ця віддаль, тим менше енергії витрачає птах на фуражний політ, тим частіше він прилітає до пташенят з кормом, і, як наслідок, навіть за невеликої кількості кормових ресурсів, успішність гніздування є вищою. Надто тривалі фуражні польоти від колонії в центрі Львова до кормових територій за його межами, а це віддаль у понад 5 км, забирають багато енергетичних ресурсів, що змушує птахів будувати колонії ближче до кормових територій, тобто до периферії урбосередовища. Що й відбулося у Львові за останні десятиліття.

Якщо звернути увагу на рис. 1, то видно що навколо Львова основні сільськогосподарські угіддя розташовані з південного боку міста. Решта окраїн оточена лісопарками, торфовищами та широкою заплавою Полтви, середовищами, в яких кормові ресурси є дуже бідними. Саме цим, на наш погляд, зумовлена сучасна локалізація колоній грака у Львові. Протягом 20 років відбувся істотний перерозподіл локалізації колоній по типах міської забудови. Зникли колонії з центральної щільної забудови міста та промислових зон. Дослідження показали, що граки досить чутливо реагують на забруднення атмосферного повітря, особливо автомобільним транспортом [1, 7]. Оскільки вся центральна щільна забудова розміщена в полтвинській улоговині, яка погано продувається повітряними масами, а кількість автомобільного транспорту невпинно зростає, отже, це ще один фактор, який спричинив зникнення колоній грака з центру міста Львова.

У вілловій забудові чисельність знизилась від 7 до 1 колонії. Більшість з цих колоній були розташовані близько до центру міста, а отже, на них теж вплинув попередній фактор. Зникненню колоній з північної окраїни міста сприяв факт існування великої колонії граків у місті Дубляни (рис. 1), яка

в час розквіту налічувала понад 1 тис. гнізд. Звичайно, що птахи з цього поселення отримували істотні переваги перед львівськими, через істотну близькість до кормових територій. Очевидно, з часом до неї переселилися й "львівські" граки.

Кількість колоній в парках не змінилося, проте поселення з центру міста перемістилося на південну окраїну, знову ж, ближче до кормових ресурсів. Проте, незначно зросла кількість колоній в новобудовах. У багатьох містах колонії розташовуються на деревах серед багатоповерхівок. Це неприйнятний спосіб розташування колонії для птахів із позаміських популяцій, коли довкола колонії немає простору для огляду навколишньої території. Від того, як швидко зауважать в колонії ворога (великий яструб, великі соколи, пугач), залежить безпека і дорослих птахів і їхнього потомства. У містах розміщення колонії з закритим оглядом стало можливим завдяки відсутності поряд з людиною природних ворогів грака. А отже, такі поселення роблять птахи саме з міських колоній, які "знають" про відсутність хижаків у місті. Цей факт також вагомо свідчить про користь процесу синурбізації виду, що підкреслюють й інші автори [1, 15].

Щодо зменшення чисельності грака в місті Львові, то це найімовірніше наслідок загальноєвропейських тенденцій популяцій виду [16, 19, 21]. За даними багатьох авторів, за останні десятиріччя в Україні також відбувається істотне скорочення чисельності грака [4, 11]. Внаслідок потепління клімату, згідно з сучасними дослідженнями, у популяціях грака стали помітними тенденції до пересування поширення виду в північному напрямку [20]. У північних частинах ареалу чисельність виду зростає, зокрема на території Польщі [25], Білорусі [10] та Росії [14], тоді як у центральних та південних, до яких належить Україна, – скорочується.

Не останню роль у скороченні чисельності виду відіграє і негативне ставлення до нього. Як і решта воронових, за високої чисельності грак завдає певної шкоди зерновим та городнім культурам, викопуючи посіяні навесні зерна, витягуючи паростки, видзьобуючи зерна з достигаючих качанів кукурудзи та кошиків соняшника. Через це птахів часто відстрілюють. На городах навколо Львова майже всюди можна побачити виставленого у ролі опудала вбитого грака, почепленого на підпорі.

Незважаючи на це, основною раціону грака в гніздовий період є комахи, серед яких значна кількість шкідників сільського та лісового господарства, особливо травневого хруща, сарани та довгоносиків.

Висновки. З 1985 по 2005 рр. чисельність міської гніздової популяції грака у Львові скоротилася від близько 1 тис. пар до 350, а кількість колоній – з 14 по 4. Основними причинами скорочення чисельності є потепління клімату і пов'язані з ним зміни поширення та щільності поселень виду на півдні та в центрі європейського ареалу, а також безпосереднє переслідування людиною.

Відбувся просторовий перерозподіл поселень виду у межах селітебної зони міста. Зникли колонії у центральній, північній та східній частинах. Причиною цього є розростання території міста та збільшення віддалі від гніздових колоній до кормових ділянок, збільшення тривалості та енергомісткості

фуражних польотів, а відтак і успішності гніздування. Наслідком є перенесення колоній на південну та західну окраїни міста, оточені основними кормовими територіями виду – агроландшафтами.

Цікавим фактом виявилось те, що колонізація міста граком і деколонізація відбувалися одним і тим самим шляхом – з південного заходу на північний схід і в зворотному напрямку. На підставі цього можна припустити, що екологічна оптимальність урбоєкосистеми Львова для грака спадає від південно-західної частина міста до північно-східної.

Література

1. **Бабенко В.Г.** Влияние антропогенных факторов на популяции грача Окско-Донского междуречья / В.Г. Бабенко, Е.О. Фадеева // Экология и распространение врановых птиц России и сопредельных государств. – Ставрополь, 1999. – С. 83-86.
2. **Бокотей А.А.** Структура методичних підходів до вивчення населення птахів урболандшафтів (на прикладі м. Львів) / А.А. Бокотей // Обліки птахів: підходи, методики, результати. – Львів. – К., 1997. – С. 58-62.
3. **Бокотей А.А.** Орнітофауна міста Львова: населення, поширення, динаміка : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. біол. наук. – Варшава, 1999. – 24 с.
4. **Бокотей А.А.** Гніздова орнітофауна басейну Верхнього Дністра / А.А. Бокотей, Н.В. Дзюбенко, І.М. Горбань, І.В. Кучинська, А-Т.В. Башта, В.О. Пограничний, В.В. Бучко, М.А. Сеник. – Львів, 2010. – 400 с.
5. **Горбань І.М.** Методичні рекомендації до картографування орнітофауни Львівської області / І.М. Горбань, В.О. Пограничний, А.А. Бокотей. – Львів, 1989. – 122 с.
6. **Койнов М.М.** Ландшафт города Львова / М.М. Койнов // Доклады и сообщения Львовского отделения географического общества УССР за 1964 г. Львов, 1965. – С. 22-27.
7. **Корбут В.В.** Структура грачевников и адаптируемость вида к нестабильной бреду / В.В. Корбут // Экологические проблемы врановых птиц. – Ставрополь, 1992. – 110-112.
8. **Кузякин А.П.** Зоогеография СССР / А.П. Кузякин // Ученые записки МОПИ им. Н.К. Крупской. – Сер.: Биogeография. – 1962. – Вып. 109. – С. 3-182.
9. **Кучерявый В.А.** Зеленая зона города / В.А. Кучерявый. – К. : Вид-во "Наук. думка", 1981. – 247 с.
10. **Никифоров М.Е.** Птицы Беларуси на рубеже XXI века / М.Е. Никифоров, А.В. Козулин, В.В. Гричик, А.К. Тишечкин. – Минск, 1997. – С. 98-99.
11. **Погорелова М.Р.** Чисельність та розподіл колоній грака на території західної частини Українського Полісся / М.Р. Погорелова, І.Є. Крилова, Л.В. Горобець, В.В. Серебряков // Зоологічна наука у сучасному суспільстві. – К. : 2009. – С. 374-376.
12. **Природа Львівської області** / ред. К.І. Геренчука. – Львів, 1972. – 151 с.
13. **Страутман Ф.И.** Птицы западных областей УССР / Ф.И. Страутман. – Львов. – 1963. – Т. 2. – С. 8-10.
14. **Фадеева Е.О.** Экология грача (*Corvus frugilegus* L.) в антропогенных ландшафтах Окско-Донского междуречья / Е.О. Фадеева. – М., 2007. – 200 с.
15. **Bereszyński A.** Synantropijna populacja lęgowa gawrona *Corvus frugilegus* L. w Poznaniu w latach 1961-1983 / A. Bereszyński // Roczniki Akademii Rolniczej w Poznaniu. – 1987. – T. CLXXVIII. – S. 3-16.
16. **Biaduń W.** Synurbijne populacje Corvidae w Lublinie / W. Biaduń // Ptaki krukowate Polski / Red. L. Jeżak et al. – Poznań, 2005. – S. 461-472.
17. **Bibby C.J.** Bird Census Techniques / C.J. Bibby, N.D. Burgess, D.A. Hill. – London, 1992. – P. 66-84.
18. **Handbuch der Vogel Mitteleuropas** / Ed. R.N. Glutz von Blotzheim. – Wiesbaden : Aula-Verlag. – 1993. – B. 13/III. – S. 1731-1857.
19. **Hordowski J.** Gawron na Podkarpaciu / J. Hordowski. – Bolestraszyce, 2009. – 446 s.
20. **Huntley B.** A climatic atlas of European breeding birds / B. Huntley, R.E. Green, Y.C. Collingham, S.G. Willis. – Barcelona, 2007. – P. 417.
21. **Luniak M.** Synurbization of Animals as a Factor Increasing Diversity of Urban Fauna / M. Luniak // Biodiversity, Science and Development. – Paris, 1996. – P. 566-574.

22. Luniak M. Rozmieszczenie kolonii gawrona *Corvus frugilegus* L. w powiecie Siedlce (województwo warszawskie) / M. Luniak // Acta ornit. – 1972. – 13, 11. – S. 425-450.

23. Luniak M. Ptaki Warszawy. 1962-2000 / M. Luniak, P. Kozłowski, W. Nowicki, J. Plit. – Warszawa, 2001. – 179 s.

24. Mazgajski T.D. Zmiany wielkości kolonii gawrona (*Corvus frugilegus*) w Warszawie / T.D. Mazgajski // Bioróżnorodność i ekologia populacji zwierzęcych w środowiskach zurbanizowanych. – Bydgoszcz, 2001. – S. 272-276.

25. Tomiałojć L. Awifauna Polski. Rozmieszczenie, liczebność i zmiany / L. Tomiałojć, T. Stawarczyk. – Wrocław, 2003. – S. 723-726.

Бокотей А.А. Гнездование грача *Corvus frugilegus* L. в городе Львова и основные причины изменений его численности

На основании исследований, осуществленных в экологических чертах города Львова в 1985, 1995 и 2005 гг., проанализированы изменения гнездовой популяции грача. Исследования показали, что в течение двух последних десятилетий численность грача во Львове сократилась от около 1 тыс. гнездовых пар до 350. Основными причинами сокращения численности являются общепопуляционные тенденции грача и непосредственное преследование человеком. Причиной пространственного перераспределения гнездовых колоний в городе является разрастание его территории и увеличение расстояния от гнездовых колоний к кормовым участкам.

Ключевые слова: грач, изменения численности, урбанизация, Львов, Украина.

Bokotey A.A. Nesting of the Rook *Corvus frugilegus* L. in the city of Lviv and main reasons of changing his quantity

Based on the research in the ecological area of the city of Lviv in 1985, 1995 and 2005 an analysis was made of changes of the nestling population of the Rook. The research demonstrated a decrease of quantity of the Rook from 1,000 breeding pairs till 350. The main reasons of the decrease of the quantity are general population trends and human influence. The cause of area redistribution of breeding colonies in the city is amplification of city territory and increased of distance from breeding colonies to feeding places.

Keywords: Rook, changing of quantity, urbanisation, Lviv, Ukraine.

УДК 336.221

Ст. викл. В.О. Мандрик, канд. екон. наук;
асист. В.П. Мороз – НЛТУ України, м. Львів

АНАЛІЗ ПОДАТКОВОГО КОДЕКСУ НА ПРЕДМЕТ ЧИННИХ ТА ПЕРСПЕКТИВНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ІНСТРУМЕНТІВ ЕКОЛОГІЧНОГО СПРЯМУВАННЯ

Проаналізовано чинний Податковий кодекс. Оцінено діючі економічні інструменти екологічного спрямування. Виявлено вади, недоробки та розбіжності між задекларованими та фактичними положеннями до проблем, пов'язаних із ресурсоощадністю та їх частковою реалізацією.

Ключові слова: Податковий кодекс, екологічні податки, податкові інструменти.

Постановка проблеми. Екологічна податкова політика України в умовах удосконалення Податкового кодексу зазнала істотних змін. Проте екологізація Податкового кодексу України, враховуючи внесені Верховною Радою зміни і доповнення, залишається недосконалою та потребує певних конструктивних змін і доповнень щодо об'єктів та ставок оподаткування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковій літературі багато уваги приділено питанням екологізації податкового законодавства, зокре-